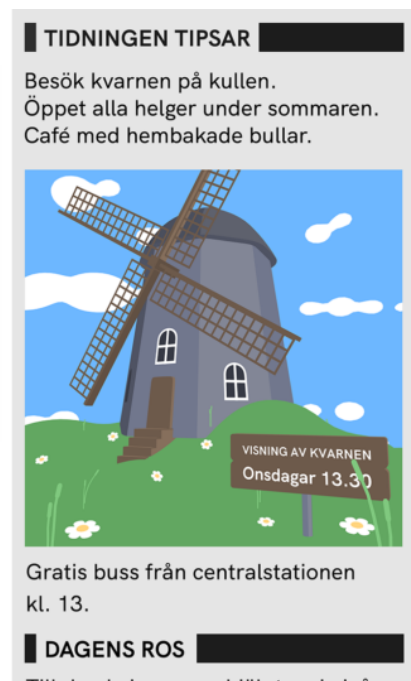

Källgranskarens verktygslåda: Granska bluffannonser och influenserreklam

Annonser har som syfte att få oss att fatta ett köpbeslut. Det gör att annonsörer använder olika knep för att påverka oss. I korthet använder annonsörer ofta en eller flera av följande knep. Genom annonsen eller samarbete med en influencer förmedlar de:

- att de är trovärdiga: vi vet vad vi gör, vi har mycket erfarenhet, lita på oss
- att de är kunniga: vi har gedigen erfarenhet, vi har funnits länge så vi vet vad vi gör
- att de är som du, eller din vän: vi har ju samma intressen, vi liknar varandra, vi känner varandra, du är viktig för oss, vi har en relation, därför får du det här erbjudandet
- olika känslor, budskapet bygger på att vi ska känna, kanske tycka synd om företaget, eller igenkänning eller bli roade
- tidsbrist, att det är bråttom, skynda, skynda snart är det slut
- varubrist, att det finns en brist på varor, eller så försöker de få kunderna att känna att det finns få varor kvar, att det är bråttom att köpa. Det sker både genom text och genom nedräkning.

Titta på bilden och svara på frågorna.

1. Används tidsbrist som ett verktyg för att påverka?
 - a. I inlägget om Tivoli används tid som argument för att locka med VIP-paket.
 - b. I TIDNINGEN TIPSAR används också tidsargument, både i bilden och i texten.
2. Hur försöker annonserna i bilden väcka känslor?

- a. Genom bildval kan man se känslor. Se Tivoli: Åkband och glass.
- SEMESTERTIPS: natur och frihet
3. Hur skulle man kunna använda erfarenhet för att övertyga?
 - a. Tala om hur länge t.ex. TIVOLI:t funnits, eller hr många klasser som använt erbjudandet
4. Hur skulle man kunna använda relationer för att övertyga fler att besöka något av resmålen i bilden?
 - a. Annonsen skulle kunna vara mer personlig, bilden skulle kunna vara på någon som tillhör målgruppen
5. Skulle man kunna använda platsbrist eller varubrist för att övertyga i bilden?
 - a. Snart är det slut, skynda....

SKO-stadköping * följ

16 juni 2025 kl. 13:00

Hej!

Vi på SKO-stadköping ska flytta till en ny lokal. Det gör att vi måste vi göra plats i lagret. Det betyder att vi inte kan ta med oss alla våra skor.

Vi säljer därför ut de sista och mest omtyckta exemplaren av flera modeller. Det är skor och sandaler som har varit mycket omtyckta – både för att de är bekväma, gjorda i extra mjukt läder och har en tidlös design.

Vi vill hellre att skorna används än att de ligger i en kartong. Därför har vi satt ner priserna rejält på dessa produkter. Passa på att köpa om du hittar något du gillar – när de är slut, kommer de inte tillbaka.

Tack för att du stöttat oss!

/Stella och Maria på SKO-stadköping

-> www.sko-stadkopning.se/flyttrea

- att det är bråttom, (tidsargument)
- att de har en relation till kunderna, (relationsargument)
- att de är experter, (expertargument)
- att de vill väcka känslor, (känslargument)
- att varorna snart är slut, (bristargument)

Argument	Exempel från annonsen
TID	Sista, ska flytta, passa på när de är slut kommer de inte tillbaka

RELATION	"tack för att du har stöttat oss", ny lokal, vi vill att skorna används
EXPERT	De mest omtyckta, bekväma i mjukt läder
KÄNSLOR	"tack för att du har stöttat oss"
VARORNA SNART SLUT	när de är slut kommer de inte tillbaka
PRISET	"satt ner priset rejält" oklart vad det innebär – priset sätts inte ut

BLUFFANNONSER – ARTIKELN från Källkritiksbyrå

Birgitta föll för Lidl-bluffen: Jag blev så arg på mig själv

18 January 2024 | [Åsa Larsson](#) |

22 kronor för en Dyson-dammsugare stod det i annonsen på Facebook – sedan drogs nära tusen kronor från Birgitta Thorsells konto. Nu vill hon varna andra för bluffmakarnas metoder.

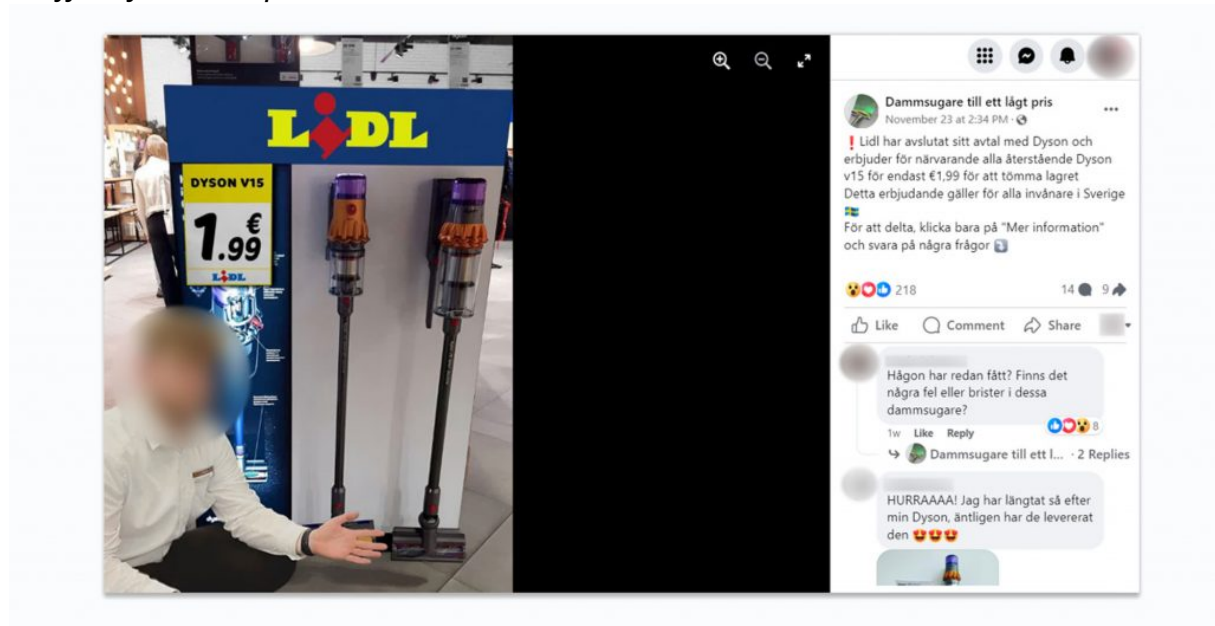
Foto:Skärmdump/Facebook/Dyson

Under hösten har bedragare spridit bluffannonser på Facebook. Dammsugare av märket Dyson kostar vanligtvis många tusen kronor men nu erbjuds de till det ringa priset av 22 kronor.

Så här står det i inläggen:

Lidl har sagt upp sitt avtal med Dyson och erbjuder nu alla kvarvarande Dyson v15 dammsugare för endast 1,99 euro för att tömma lagret.

Blufferbjudande på Facebook

Bluffannons på Facebook.

70-åriga Birgitta Thorsell var en av de som föll för bluffen. För henne var kommentarsfältet avgörande för att hon skulle släppa på garden, berättar hon för Källkritikbyrån.

– Jag var inne och tittade på kommentarerna och det var jättemånga som skrivit. Det gick så bra och så fort och det är ingen fejk, sa de.

I kommentarsfältet till bluffannonsen ser alla mycket riktigt ut att vara nöjda med sina produkter. Några ställer frågor om det verkligen fungerar och får jakande svar av andra. Så här skriver en kvinna:

Jag förstår inte hur de kan ha råd att sälja den här dammsugaren för 1,99 euro.

Hon får svar av en annan kvinna:

Vi ringde kundtjänst och de förklarade för oss vad som pågick: Lidl har sagt upp sitt kontrakt med Dyson och erbjuder nu de återstående dammsugarna rensa stora lager. Vi kan köpa dem för bara 1,99 euro. Jag har redan lyckats få paketet.

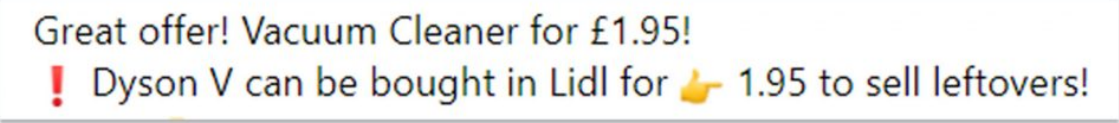
Kommentar till bluffannons på Facebook

Så här skriver en annan person:

Min passion för nya saker fick mig att ta en risk. Jag var rädd att det var en bluff. Men efter 4 dagar hade jag redan fått min dammsugare.

Kommentar till bluffannons på Facebook

Men kommentarsfälten är en del av skådespelet som bedragarna sätter upp för att luras och de här kommentarerna upprepas ordagrant i flera av de olika bluffannonserna för Dyson-dammsugare på Facebook. Samma annonser finns även på engelska, tyska och spanska.

Great offer! Vacuum Cleaner for £1.95!
! Dyson V can be bought in Lidl for 👉 1.95 to sell leftovers!

Blufferbjudande på Facebook.

Om man klickar sig vidare från Facebook-annonsen så kommer man till en webbsida som ser ut att tillhöra Lidl, men också den är en kuliss.

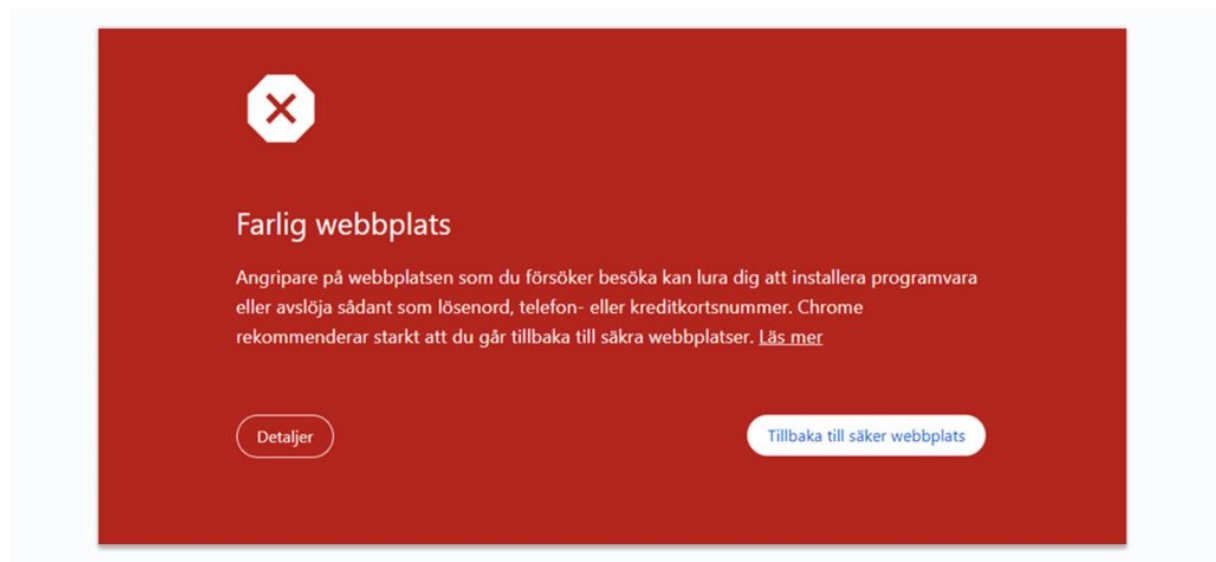
Bluffsajt.

Birgitta hade sett en av Facebook-annonserna och bestämde sig för att chansa.

– Det som jag gjorde, som jag egentligen aldrig gör, var att lämna kortnumret.

När Birgitta lite senare var inne på sitt bankkonto så såg hon att det dragits 971 kronor.

– Först blev jag ju så arg på mig själv. Arg, ledsen och besviken på att jag åkte dit. Det var hårt. Jag fick en riktig utskällning av min dotter. Jag vet, jag vet, sa jag.

Varningsmeddelande på väg in på bluff sajten i dag.

Birgitta beskriver sig som generellt försiktig och har läst och sett mycket om säkerhetstänk i sociala medier.

– Ja, väldigt försiktig, säger jag nu när jag har åkt på det där. Men jag brukar aldrig beställa någonting och lämna kortnumret, utan jag går alltid genom Klarna. Jag svarar egentligen aldrig i telefon på nummer som jag inte känner igen.

Men hur kommer det sig då att det ändå hände?

Birgitta säger skrattande:

– Jag vet inte vad som hände. Jag ville ha en sån där dammsugare! Det var en längtan. Ett infall. Och så just de där texterna, där de skrev att det inte var någon bluff.

Facebook-kontona som skriver kommentarer till de här bluffannonserna ser i många fall inte ut att vara nystartade bluffprofiler utan har många bilder och en lång historia bakåt i tiden. De är sannolikt kapade

konton, **som bedragarna kommit över tidigare.**

När bedragaren ska utföra sin nya bluffkampanj så används de kapade kontona som stödtrupper för att få bluffen att se mer verklig ut.

Vill varna andra

Det första Birgitta Thorsell gjorde när hon såg att det dragits pengar var att ringa sin bank och spärta bankkortet. Hon har fått göra en kortreklamation och förhoppningen är att hon ska få tillbaka pengarna.

Hon är inte ensam. Fler har hört av sig till Källkritikbyrån om att de blivit lurade och i början av året **varnade Lidl sina kunder för bluffannonserna.**

Facebook-inlägg från Lidl Sverige.

Hugo Laigar, presskommunikatör på Nordea, berättar om den här typen av bedrägeri.

– Med verifiering genom till exempel Bank-ID hos det bedrägliga företaget registrerar du omedvetet en prenumeration som först tar ett litet belopp från ditt konto som kortet är kopplat till och därefter ett större.

De banker som Källkritikbyrån hör av sig till uppmanar alla drabbade att höra av sig direkt och göra en kortreklamation, samt polisanmäla händelsen.

Kan man få tillbaka pengarna?

– Det går tyvärr inte att säga generellt om huruvida det går att få ersättning, utan det är alltid en individuell prövning som vi gör enligt

omständigheterna i det specifika fallet, säger Hannes Mård, pressansvarig på Swedbank.

Han tipsar om **sajten Konsumenternas** där det står så här:

Om någon tar pengar från ditt konto utan ditt medgivande, är huvudregeln att du inte ska behöva stå för något belopp själv. Men det finns vissa situationer där du riskerar att själv bli betalningsskyldig.

Även om du blivit bestulen eller utsatt för bedrägeri kan du själv få stå för obehöriga uttag som skett från ditt konto. Till exempel om du inte skyddat din kortkod eller lämnat ditt kort obebakt. Eller om du blivit utsatt för ett telefonbedrägeri och lurats att släppa in någon obehörig i din internetbank. Då anses du ha varit grovt oaktsam eller särskilt klandervärd.

[Från Konsumenternas.se](https://www.konsumenternas.se)

Samma besked får vi från flera av bankerna.

– Det beror på vilket slags bedrägeri man blivit utsatt för. Bedrägerioffer kan ha rätt till ersättning, samtidigt är omständigheterna i varje enskilt fall olika och behöver utredas och bedömas var för sig. Därför råder vi våra kunder att ringa oss direkt samt att alltid polisanmäla, säger Johanna Helsing Martin, pressansvarig på SEB.

Birgitta Thorsell vill varna andra för bluffen.

– Man lär sig av sina misstag. Jag kommer aldrig någonsin att göra något sånt här igen. Jag kommer verkligen att kolla upp saker.

Birgitta berättar att hon sökt på "erbjudande från Lidl" och hittat **en av Källkritikbyråns artiklar om Lidl-bluffen**.

Vi har skrivit ett stort antal artiklar om nätbedrägerier genom åren och tog upp frågan i boken Viralgranskarens handbok 2018 – **här hittar du utdrag ur boken!**

Kolla upp sidan – steg för steg

- Kolla om sidan är nystartad.
- Kolla antalet följare.
- Är det ett känt företag?
- Sök på företagets namn på plattformen du befinner dig på. Om det är en kopia så bör även den riktiga sidan dyka upp.
- Om företaget eller namnet på sidan är mindre känt så kolla upp det. Finns det kontaktuppgifter? En hemsida? Sök på nätet på information om företaget.
- För att se när en sida startats, om den ändrat namn och vilka länder som sidan sköts från kan du klicka på rutan "Sidtransparens".
- Undersök bilder.

Så här gör du det:

- **Så här granskar du en bild**
- **Så kollar du en bild i mobilen**
- **Så söker du på filmer och videoklipp**

Hjälp inte bedragarna

- Var försiktig när någon vill att du ska fylla i dina personuppgifter.
- Du kan få virus eller annan skadlig programvara om du klickar på okända länkar.
- Personuppgifter kan användas av bedragarna för att försöka låtsas vara du.
- Utan att du märker det så kan du råka skriva upp dig på dyra abonnemang som är svåra att ta sig ur.
- Dina uppgifter kan säljas vidare till företag som vill rikta reklam till dig.
- De kan också säljas vidare till andra typer av bedragare.
- Du hjälper bedragare genom att sprida deras inlägg, mejl och meddelanden.

Till stora listan av bedrägeriförsök på Facebook:

- **Hackade konton utnyttjas i bedrägerierna på Facebook**
-